

Prawo wodne ze starego skryptu

- 45 -

VI. INFORMACJE O SZLAKU

1. Znaki i sygnały żeglugowe oraz pozostałe przepisy żeglugowe

Znaki żeglugowe i sygnały stanowią bezpośrednią informację o sytuacji panującej na szlaku. Reguły postępowania na szlaku pozwalające na podjęcie określonego działania w konkretnej sytuacji np. mijania, wyprzedzania, słuzowania itp. W szerokim pojęciu także stanowią informację o warunkach panujących na danej drodze wodnej. Na ich podstawie wiemy jak winniśmy się zachować oraz przewidzieć zachowanie się innych użytkowników szlaku. Wszystkie wymienione informacje ujęte są w formuły prawne i wydane w formie przepisów.

Pełen zestaw znaków żeglugowych spotykamy na szlaku żeglugowym. Na pozostałych szlakach - spływnym i turystycznym, oczywiście o ile nie pokrywają się ze szlakiem żeglugowym - oznakowanie bywa sporadyczne. Najczęściej dotyczą one przejść niebezpiecznych lub miejsc o specjalnym przeznaczeniu /ujęcie wody, tereny wojskowe, budowle wodne itp./.

Położenie szlaku i znajdujące się na nim przeszkody wskazują odpowiednio ustawione znaki. Obstawianie szlaku i przeszkód znakami nazywa się wytyczaniem szlaku. Wytyczanie szlaku konieczne jest na rzekach nieuregulowanych. Na kanałach i rzekach skanalizowanych oznacza się jedynie przeszkody podwodne oraz nakazy, zakazy, ograniczenia i wskazania.

Każdy szlak ma swoją prawą i lewą stronę, czyli lewy i prawy brzeg. Na rzece stronę szlaku określa kierunek jej biegu, na kanale jego spadku.

Jeziora i kanały leżące na szlaku rzek, prawy brzeg mają z prawej strony obserwatora, gdy zwrócony jest twarzą w kierunku przepływającej przez nie rzeki lub kanału.

Na jeziorach zamkniętych prawy brzeg znajduje się z prawej strony obserwatora, gdy patrzy ze wschodu na zachód lub z południa na północ.

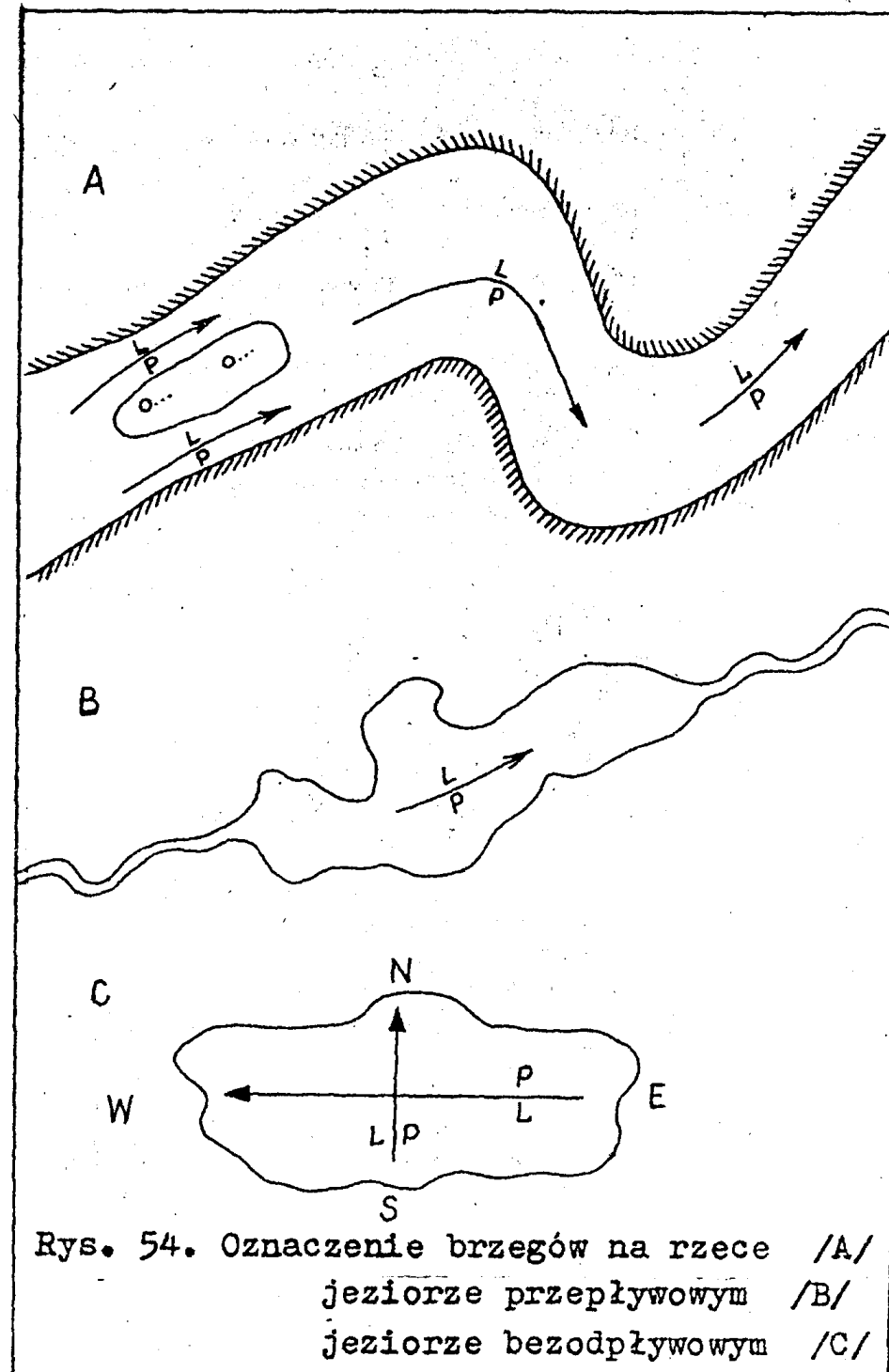
Charakter rzeki określają dwa zasadnicze typy oznakowania szlaku żeglugowego - brzegowy i wodny. Oznakowanie na brzegach stosuje się na rzekach uregulowanych. Oznakowanie na wodzie na szlakach nieuregulowanych.

Na rzece uregulowanej nurt w sposób równomierny przechodzi od jednego brzegu do drugiego. Dlatego zadaniem tych znaków będzie wskazanie, którego brzegu należy się trzymać, oraz w którym miejscu i w jakim kierunku przejść pod brzeg przeciwny. Znakami informującymi o tym są tablice zwane bakenami brzegowymi. Wykonuje się je z drewna i umieszcza na słupach wkopanych w ziemię, zważając by były one dobrze widoczne z obu brzegów.

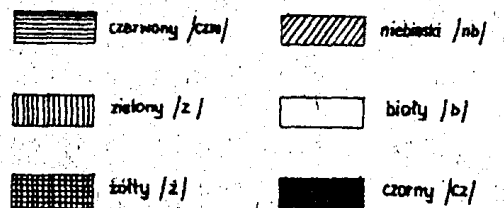
Niekiedy ustawia się je na główkach ostróg. Bakenów o stałej konstrukcji nie wykonuje się ze względu na częste ich przestawianie w miarę przesuwania się nurtu. Tablice są w kształcie kwadratów i krzyża, a porze nocnej odpowiednio oświetlone.

W zależności o czym informują, mają różny kolor, ustawienie i światło.

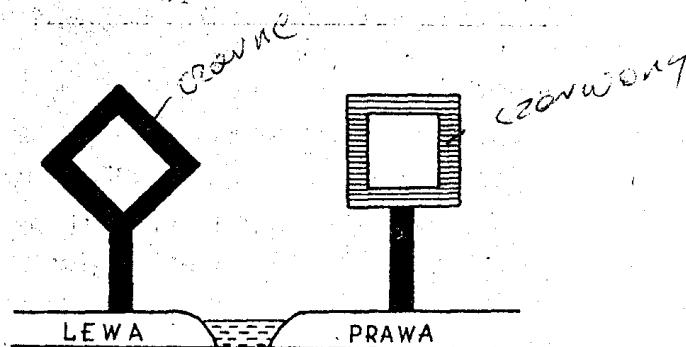
Jeżeli szlak żeglugowy przebiega wzdłuż jednego brzegu na dłuższej przestrzeni np. parę kilometrów, to na całym tym odcinku aż do zmiany kierunku szlaku nie wystawia się żadnych znaków pośrednich.

Rys. 54. Oznaczenie brzegów na rzece /A/
jeziorze przepływowym /B/
jeziorze bezodpływowym /C/

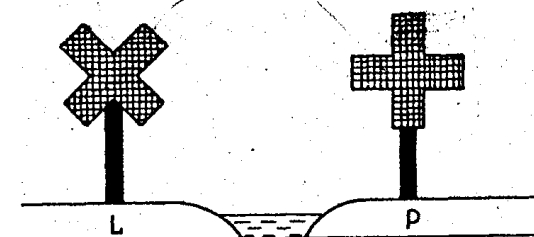
Rys. 55. Zakreskowanie i skróty stosowane dla oznaczenia barw sygnałowych

Rys. 56. Oznakowanie brzegowe strony szlaku żeglownego.

Na prawym brzegu: biała kwadratowa tablica obramowana kolorem czerwonym. W nocy - czerwone, rytmiczne światło.

Na lewym brzegu: biała, kwadratowa tablica obramowana kolorem czarnym. W nocy - zielone, rytmiczne światło.

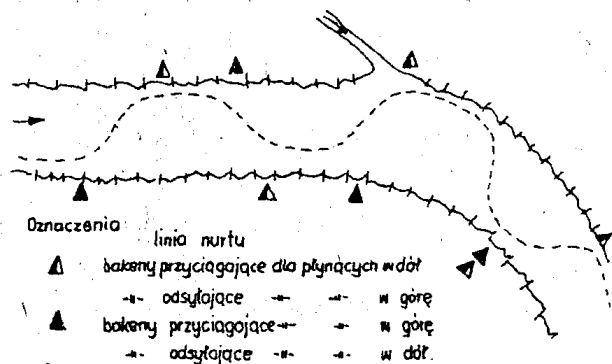

Rys. 57. Oznakowanie brzegowe przejść od jednego brzegu do drugiego;
na prawym brzegu: żółty krzyż
na lewym brzegu: żółty krzyżak
w nocy: żółte, rytmiczne światło

Nurt oznaczamy identycznie bez względu na to czy płyniemy z prądem czy pod prąd. Oznacza to, że obojętnie czy płyniemy w górę czy w dół rzeki, to treść znaków musi być zgodna z nakazem, dlatego w miejscach przejść przez przemiał /od jednego do drugiego brzegu/ będzie inny znak ustawiony dla płynących z prądem a inny dla płynących pod prąd.

Znak mówiący o trzymaniu się lewego czy prawego brzegu będzie tożsamy, gdyż strony rzeki /akwenu/ a tym samym i szlaku są jednoznacznie określone.

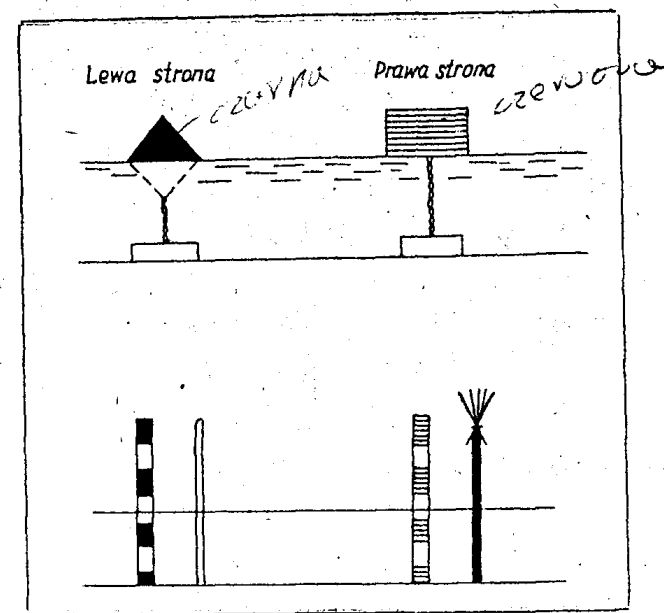
Przykładowe rozmieszczenie znaków brzegowych wytyczających szlak na rzece uregulowanej przedstawiono na rysunku nr 58.

Rys. 58. Przykład oznakowania szlaku żeglownego na rzece uregulowanej

Na szlakach nieuregulowanych, gdzie występują liczne ławice wędrujące, a nurt ma przebieg bardzo nierównomierny, wytyczanie szlaku musi być bardziej dokładne. Nie wystarczy tylko wskazanie przejścia, potrzebne jest wyznaczenie zasięgu szlaku - szczególnie określenie szerokości i kierunku toru, po którym żegluga może się odbywać.

Oznaczenie dokonuje się za pomocą pław /bakeny pływające/. Pławy wyznaczające szlak nazywa się bocznymi z tytułu ustawienia ich z boku szlaku. Wykonuje się je z blachy i umieszcza w dnie rzeki za pomocą tzw. kozła hiszpańskiego, ciężkiego kamienia lub kotwicy. Oznakowaniem zasadniczym prawej strony szlaku jest w dzień boja w kształcie walca koloru czerwonego, a w nocy światło czerwone rytmiczne. Lewą stronę znaczy boja w kształcie stożka w kolorze czarnym. W porze nocnej światło zielone rytmiczne.

Rys. 59. Oznakowanie stron szlaku żeglownego na rzece nieuregulowanej.

Oznakowaniem pomocniczym dla prawej strony jest czerwono-biała lub nieokorowana tyka z wiechą wbita w dno rzeki. Dla oznaczenia lewej strony stosuje się czarno-białą tykę lub tykę okorowaną.

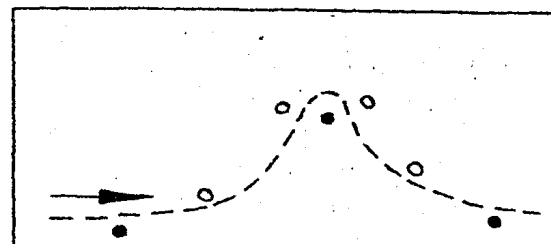
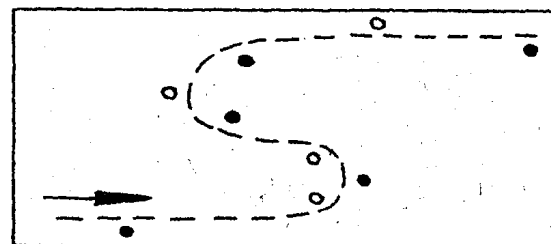
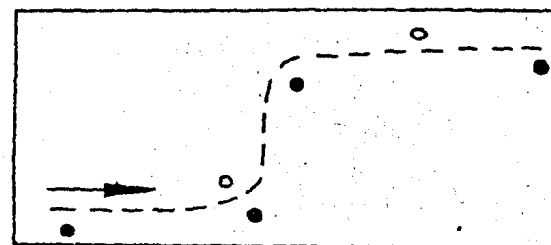
Pławy ustawiamy zwykle na miejscach głębszych. Na płyciznach natomiast używane są tyki. Stawia się je i także na brzegu, jeżeli szlak żeglowny biegnie tuż przy nim.

Wiechę na tyce nieokorowanej stosuje się w celu dokładnego różnicowania, ponieważ w silnym blasku słonecznym trudno odróżnić kolor tyk jak i okorowanie. Tykę okorowaną znaczącą lewą stronę szlaku w gwarze wodniackiej nazywa się "gołą" lub "smutną", tykę nieokorowaną z wiechą "wesołą".

Znaki żeglugowe czerwone lub czarne pławy, czarno-białe i biało-czerwone tyki lub tyki "smutne" i "wesołe" rozstawia się wzdłuż skrajnego szlaku żeglownego w tym celu, aby wskazać równocześnie granicę szlaku poza którą wpływać nie wolno. Zwykle znaki ustawia się na przemianlegle, tylko w wypadkach gdy szlak żeglowny jest bardzo wąski ustawia się je na przeciw siebie. Między znakami musi być zachowana dobra widoczność. Odległość między nimi wynosi od 300 do 500 m. Ustawia się je w odległości nie większej niż 5 m poza granicę szlaku, dlatego statki nie mogą zbliżać się do nich na odległość bliższą niż 5 m. Przykładowe rozmieszczenie znaków żeglugowych na rzece nieuregulowanej pokazuje rysunek nr 60 i 61.

Znaki żeglugowe i sygnalizacyjne oraz określenia dotyczące zachowania na śródlądowych drogach wodnych zawarte są w zarządzeniu Ministra Komunikacji nr 44 z dnia 11 marca 1975r. /wydanie książkowe "Przepisy żeglugowe na śródlądowych drogach wodnych", wydawnictwo Katalogów i Cenników, Warszawa 1976 rok/.

Zakończenie rozdziału stanowią najbardziej istotne przepisy dla turysty kajakarza, będące fragmentami w/wym. zarządzenia. W tabeli nr 20. przedstawiono najważniejsze sygnały dźwiękowe, a na końcu podręcznika umieszczono wykaz zawierający najczęściej spotykane znaki żeglugowe.

Oznaczenia:

- linia nurtu
- znaki lewostronne
- znaki prawostronne

Rys. 60. Schemat ustawienia znaków żeglugowych na rzekach nieuregulowanych
/wg J. Lambora/

Znakami o których nie ma mowy w przepisach, a z którymi spotykamy się na szlaku są to tzw. w żargonie wiślanym "terepeta" czyli gałąski wikliny wbijane w dno. Wbija się je na skraju szlaku, a czasami na środku nurtu. Gałąź taka za złamanym szczytem /tzw. "łamaniec"/ oznacza, że w tym miejscu szlak się załamuje i należy wziąć ostry zakręt.

Należy pamiętać, że oznakowanie może być niesaktualne, względnie że może jego nie być wcale. Dlatego zawsze kontrolujemy przebieg nurtu wybierając bezpieczną i optymalną drogę tzn. o dostatecznej głębokości, bez przeszkód i najszybszą. Taką drogę wybieramy na podstawie koloru wody, amplitudy i ułożenia się fal oraz rozmieszczenia ławic wędrujących.

Wyczuwanie często bardzo subtelnych różnic widocznych w zwierciadle wody wymaga długoletniego doświadczenia, a nie teoretycznych studiów, chociaż te ostatnie stanowią duże ułatwienie w zdobyciu wiedzy praktycznej.

Oznakowanie i sygnalizacja na drogach śródlądowych Polski bywa, jak widzimy różna. Inne jeszcze oznakowanie występuje na rzekach zagranicznych jak i przy ujściu rzek, co związane jest z oznakowaniem morskim. Wpływając więc na akweny morskie względnie na drogi śródlądowe państw obcych, konieczne jest zapoznanie się najpierw z przepisami dotyczącymi drogi wodnej, na której będziemy przebywać.

Na szlakach nieżeglownych znajomość przepisów i znaków może okazać się mało przydatna, nie powinno to jednak prowadzić do lekceważenia wiadomości w tym zakresie. Na szlaku żeglownym o dużym ruchu statków i wąskiej drodze wodnej /np. kanały/ wiedza ta decyduje o pomyślnym prowadzeniu spływu. Wybierając

się na szlak o takich odcinkach zawsze powinniśmy szczegółowo przypomnieć sobie znaczenie poszczególnych znaków oraz sygnalizacji dźwiękowej i świetlnej, a także reguły prawidłowego zachowania się na drodze wodnej. Pamiętajmy, że nasza ignorancja w tym zakresie może spowodować tragiczne skutki dla wszystkich użytkowników drogi wodnej.